

บทเรียนที่ 1

หลักการ บรรจุภัณฑ์ยุคใหม่

วิชาการบรรจุภัณฑ์ยุคใหม่

สาระการเรียนรู้

1. หลักการบรรจุภัณฑ์ยุคใหม่

2. หน้าที่และประโยชน์ของบรรจุภัณฑ์

3. ประเภทของบรรจุภัณฑ์และ
ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ดี

4. หลักการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์

1. หลักการบรรจุภัณฑ์ยุคใหม่

บรรจุภัณฑ์ “Packaging” คือ องค์ประกอบแรกที่ดึงดูด
ผู้บริโภคให้มองเห็นผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นออกมาจาก
ผลิตภัณฑ์ในหมวดหมู่เดียวกัน ดังนั้นนอกจากบรรจุภัณฑ์
จะทำหน้าที่พื้นฐานคือ ห่อหุ้ม สินค้าได้ตามเป้าหมายแล้วยัง
เป็นช่องทางการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์สามารถ
ให้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี มีการดีไซน์รูปแบบ
บรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น สวยงาม สะดุดตา

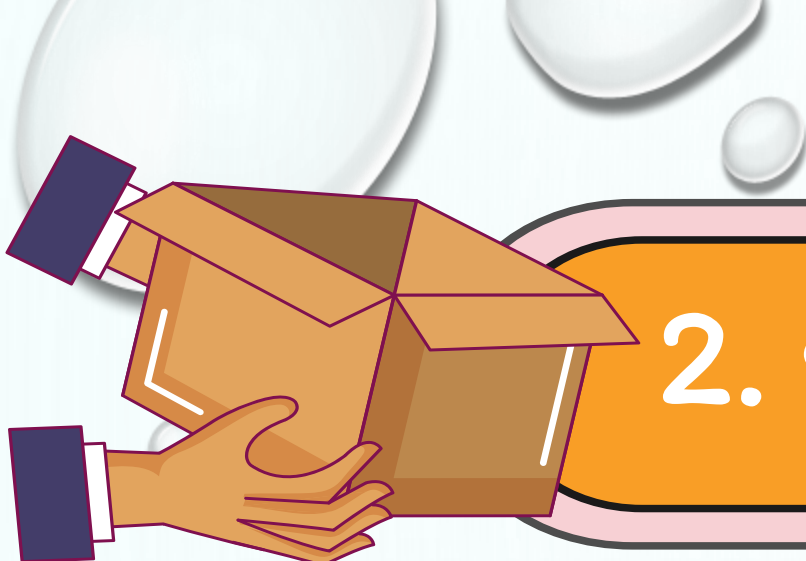
บรรจุภัณฑ์ที่ดีเมื่อออกแบบมาแล้ว ต้องเหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าและประเภท
ของสินค้า ปริมาณและขนาดของบรรจุภัณฑ์ เจ้าของผลิตภัณฑ์ยุคใหม่จึงให้
ความสำคัญกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นอย่างมากเพื่อเป็นการรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่การเลือกใช้วัตถุดิบ
มาทำการผลิต กระบวนการผลิต ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
รวมถึงกระบวนการกำจัดทิ้ง และกระบวนการกำจัดทำลายเมื่อหมดอายุการใช้งาน
อย่างปลอดภัย การทำลายบรรจุภัณฑ์สามารถทำได้ 3 วิธี คือ
การหมักให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ การนำไปถมที่ และการเผาทำลาย

3

บรรจุภัณฑ์อาหารที่รับประทานได้ เป็นรูปแบบของ
บรรจุภัณฑ์ประเภทหนึ่งที่ออกแบบให้รับประทานได้
เมื่อบรรจุอาหาร และรับประทานได้อย่างปลอดภัย
บรรจุภัณฑ์อาหารที่รับประทานได้ที่เราคุ้นเคย
กันมานาน ได้แก่ โคนไอศกรีม วาฟเฟิล หรือเปลือกที่ทำ
เป็นรังนกใส่อาหาร หรือบรรจุภัณฑ์ที่ธรรมชาติสร้างขึ้น
ได้มาเพื่อห่อหุ้มตัวเอง เช่น เปลือกไม้กรอบที่ทำจาก
คอลลาเจนและเซลลูโลส กระดาษห่อขนมที่ทำจากข้าว
และถั่วยกาแฟที่ทำจากคูกี้

2. หน้าที่และประโยชน์ของบรรจุภัณฑ์

2.1 หน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ (ROLES OF PACKAGING)

5 C's

Contain and Protect : บรรจุและคุ้มครอง

Communicate and Promote : สื่อสารข้อมูลผลิตภัณฑ์

Convenience : เสริมสร้างความสะดวกสบาย

Consumer Appeal : สร้างแรงจูงใจในการซื้อ

Conservation : ประหยัดและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

1. ช่วยปกป้องคุ้มครองรักษาคุณภาพของสินค้าไม่ให้เกิดความเสียหายและ
ตอบโจทก์ความต้องการของผู้บริโภค ในการทำรูปแบบของตัวบรรจุภัณฑ์
ให้มีความสะดวกปลอดภัยในการเคลื่อนย้าย สะดวกต่อการถือหิ้ว ปกป้อง
ต่อแรงกระแทกในการขนส่งและสะดวกในการนำไปใช้งาน

2. รักษาคุณภาพหรือป้องกันผลิตภัณฑ์แปรสภาพอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ
เช่น กันน้ำ กันความชื้น กันแสง กันก๊าซ กันสิ่งปนเปื้อนที่ไม่พึงประสงค์

3. ช่วยบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของแบรนด์สินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความสวยงาม มีลวดลายที่สะดุดตา หรือการปั๊มกล่องต่าง ๆ ที่มีความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร การใช้สีโลโก้ สโลแกนต่าง ๆ ลงบนกล่อง ทำให้เป็นเอกลักษณ์ความเป็นแบรนด์ของผู้ผลิตจากการออกแบบ

4. สามารถสื่อความหมายและรายละเอียดต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับชนิดคุณภาพ และแหล่งที่มา วันเดือนปีที่ผลิตและวันหมดอายุได้ชัดเจน และมีเอกลักษณ์ลักษณะพิเศษ ดึงดูดความสนใจ สร้างการจดจำ ตลอดจนสื่อความหมายถึงคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์

2.2 ประโยชน์ของบรรจุภัณฑ์ (THE BENEFITS OF PACKAGING)

1. การรักษาคุณภาพและอายุการเก็บรักษา สามารถช่วยยืดอายุการเก็บรักษา โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ป้องกันการปนเปื้อนและชะลอการเสื่อมสภาพ
2. การส่งเสริมการตลาดและภาพลักษณ์แบรนด์ให้มีความโดดเด่น เช่น การใช้รูปทรง ตราสัญลักษณ์ และกราฟิกที่ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ ล้วนมีส่วนในการสร้างการรับรู้และการจดจำแบรนด์
3. ความสะดวกในการจัดเก็บและการขนส่ง บรรจุภัณฑ์ที่มีรูปร่างกะทัดรัดเหมาะสมกับสินค้า จะช่วยประหยัดพื้นที่ สามารถเรียงซ้อนกันได้อย่างแน่นหนา ช่วยประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บและการขนส่งได้สะดวกยิ่งขึ้น

3. ประเภทของบรรจุภัณฑ์ และลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ดี

บรรจุภัณฑ์เป็นสิ่งที่ใช้สำหรับห่อหุ้มหรือใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจ
ทุกประเภทนอกจากจะใช้เพื่อการขนส่งจากแหล่งผลิตหรือจำหน่ายไปยังผู้บริโภคแล้ว ยังช่วย
ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการเคลื่อนย้ายของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งเป็นกลยุทธ์ทาง
การตลาด ที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ของเราดูโดดเด่นและแตกต่างจากคู่แข่งได้ บรรจุภัณฑ์ที่ใช้กันอยู่
ในปัจจุบันสามารถแบ่ง ได้หลายวิธีตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ประเภทของบรรจุภัณฑ์

แบ่งตามวิธีการบรรจุ

1.บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย (INDIVIDUAL PACKAGE)

คือ บรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอยู่กับผลิตภัณฑ์
ชั้นแรก เป็นสิ่งที่บรรจุผลิตภัณฑ์เอาไว้
เฉพาะหน่วย โดยมีวัตถุประสงค์ชั้นแรก
คือ เพิ่มคุณค่าในเชิงพาณิชย์ เช่น
การกำหนดให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะ
หรือทำให้มีรูปร่างที่เหมาะสมแก่การจับถือและ
อำนวยความสะดวกต่อการใช้ผลิตภัณฑ์
ภายใน พร้อมทั้งทำหน้าที่
ปกป้องผลิตภัณฑ์โดยตรงด้วย

2.บรรจุภัณฑ์ชั้นใน (INNER PACKAGE)

คือ บรรจุภัณฑ์ที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง มีหน้าที่รวบรวมบรรจุภัณฑ์ชั้นแรกเข้าไว้

ด้วยกันเป็นชุด ในการจำหน่ายรวม

ตั้งแต่ 2 - 24 ชิ้น ขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์

ชั้นแรกคือ การป้องกันรักษาผลิตภัณฑ์

จากความชื้น ความร้อน แสง แร่

กระทบกระเทือน และอำนวยความสะดวก

แก่การขายปลีกย่อย เช่น กล่องกระดาษแข็ง

ที่บรรจุเครื่องดื่มจำนวน 1 โหล

และสบู่ 1 โหล

3. บรรจุภัณฑ์ชั้นนอกสุด (OUTER PACKAGE)

คือ บรรจุภัณฑ์ที่เป็นหน่วยรวมขนาดใหญ่
ที่ใช้ในการขนส่ง โดยปกติแล้วผู้ซื้อจะไม่ได้
เห็นบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้มากนัก
เนื่องจากทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์
ในระหว่างการขนส่งเท่านั้น ลักษณะของ
บรรจุภัณฑ์ประเภทนี้ ได้แก่ หีบไม้ลัง
กล่องกระดาษขนาดใหญ่ที่บรรจุสินค้าไว้
ภายใน ภายนอกจะบอกเพียงข้อมูลที่จำเป็น
ต่อการขนส่งเท่านั้น เช่น รหัสสินค้า
(CODE) เลขที่ (NUMBER) ตราสินค้า
และสถานที่ส่ง

แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

- 1. บรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก (CONSUMER PACKAGE)**
เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภคซื้อไปใช้ มีชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ โดยให้ความสำคัญกับความสะดวกของผู้บริโภค
- 2. บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง (TRANSPORTATION PACKAGE)**
เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้รองรับหรือห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นทุติยภูมิ ทำหน้าที่ รวบรวมเอาบรรจุภัณฑ์ขายปลีกเข้าด้วยกันให้เป็นหน่วยใหญ่ เพื่อความปลอดภัย ความสะดวกในการเก็บรักษา และการขนส่ง เช่น กล่องกระดาษ ลูกฟูกที่ใช้บรรจุยาสีฟัน กล่องละ 3 โหล

แบ่งตามวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ใช้

1. บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากแก้ว เช่น

(1) ขวดปากแคบ ใช้บรรจุอาหารประเภท ของเหลว เช่น เครื่องดื่ม ซอสปรุงรส ฯลฯ

(2) ปากเกลียวล็อก เช่น ขวดแยม ขวดอาหารที่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อด้วยความร้อน กระเทียมดอง ข้าวโพดฝักอ่อน ฟรุตสลัดฯ

(3) ขวดปากกว้าง ใช้บรรจุผัก ผลไม้ ประเภทเป็นชิ้นเป็นก้อน และอาหารแห้ง ฯลฯ

3

(4) ปากฝาจับ เช่น ขวดเบียร์ น้ำอัดลม น้ำอ้อย น้ำตาลสด

(5) ปากเกลียวธรรมดา เช่น ขวดน้ำหวานเข้มข้น น้ำผัก ผลไม้ผง เช่น น้ำขิงผง น้ำมะนาวผง

2. บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เช่น

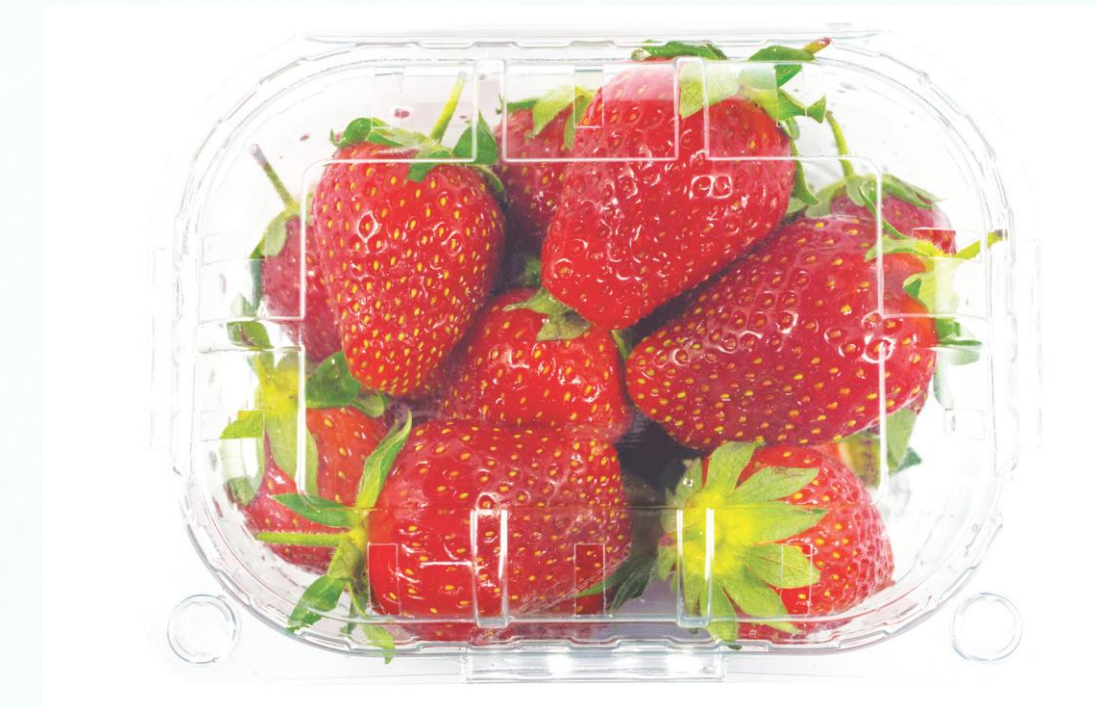
2.1) ขวดพลาสติก นิยมแพร่หลายที่สุด เนื่องจากใช้แทนขวดแก้ว เช่น

- ขวดที่ทำจากพอลิไวนิลคลอไรด์ (PVC) ใช้บรรจุน้ำมัน น้ำผลไม้
- ขวดที่ทำจากพอลิเอทิลีน (PE) (ชนิดความหนาแน่นสูง) ใช้บรรจุนม น้ำดื่ม สารเคมี และผง
- ขวดที่ทำจากพอลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต (PET) (ชนิดความหนา) ใช้บรรจุน้ำดื่ม น้ำอัดลม น้ำมันพืช เครื่องสำอาง และสินค้าอื่น ๆ

2.2) ถุงพลาสติก เช่น ถุงพลาสติกใส่อาหาร

2.3) ถาดและกล่องพลาสติก มีทั้งแบบมีฝาและไม่
มีฝา นิยมใช้บรรจุอาหารสำเร็จรูปอาหารกึ่ง
สำเร็จรูป ประเภทที่ปรุงสำเร็จได้ในเวลารวดเร็ว
ที่เรียกว่าฟาสต์ฟู้ด (FAST FOOD) และอาหารสด
ซึ่งมักห่อรัดด้วยฟิล์มพลาสติกที่นิยมใช้ทำถาด
คือ พอลิไวนิลคลอไรด์ (PVC) พอลิสไตรีน (PS)
และโฟมท (EXPANDED POLYSTYRENE)

3. บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ เช่น กระป๋องเคลือบเหล็กเกอร์
กระป๋องเคลือบดีบุก ปิบบรรจุอาหาร และแผ่นอะลูมิเนียม

4. บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ เช่น กล่องกระดาษแข็ง
กล่องกระดาษลูกฟูก ถุงกระดาษ และกระดาษแก้ว

5. บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากไม้ เช่น ลังไม้ เว่ง ตะกร้า

แบ่งตามความคงรูป

1. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงแข็งตัว (RIGID FORMS) ได้แก่ เครื่องแก้ว (GLASS WARE) เซรามิก (CERAMIC) พลาสติกจำพวก THERMOSETTING ขวดพลาสติก ส่วนมากเป็นพลาสติกฉีด เครื่องปั้นดินเผา ไม้ และโลหะ มีคุณสมบัติแข็งแรงแทนทาน เื้อ้อำนวยต่อการใช้งาน และป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาพแวดล้อมภายนอกได้ดี

2. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงกึ่งแข็งตัว (SEMI RIGID FORMS) ได้แก่
บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติกอ่อน กระดาษแข็ง และอะลูมิเนียมบาง คุณสมบัติ
ทั้งด้านราคา น้ำหนัก และการป้องกันผลิตภัณฑ์จะอยู่ในระดับปานกลาง

3. บรรจุภัณฑ์ประเภทรูปทรงยืดหยุ่น (FLEXIBLE FORMS) ได้แก่
บรรจุภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุอ่อนตัว มีลักษณะเป็นแผ่นบาง ได้รับความนิยมนิยมสูงมาก
เนื่องจากมีราคาถูก (หากใช้ในปริมาณที่มากและใช้เป็นระยะเวลานาน) น้ำหนักน้อย
มีรูปแบบและโครงสร้างมากมาย

3.2 ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ดี

บรรจุภัณฑ์แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ **บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง** ซึ่งเป็นภาชนะบรรจุชั้นนอก ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการลำเลียงขนส่ง รวมทั้งช่วยป้องกันสินค้ามิให้เสียหายในระหว่างการขนส่ง และ**บรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก** คือ ภาชนะบรรจุหน่วยสินค้าน้อยๆที่ผู้บริโภคสามารถสัมผัสได้โดยตรง ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ดีมีดังต่อไปนี้

1. ออกแบบบรรจุภัณฑ์สวยงาม วัสดุที่ใช้มีลักษณะกลมกลืนกับสินค้า รูปร่างแปลกใหม่ และสีสันทันทีสะดุดตา

2. ใช้ได้กับเครื่องมือการบรรจุที่มีอยู่แล้วหรือจัดหามาได้

3. ควรผลิตบรรจุภัณฑ์ให้สนองกับความต้องการของตลาด หรือผู้บริโภค โดยวิเคราะห์บรรจุภัณฑ์เทียบกับคู่แข่งขั้นที่มีกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน เช่น ลักษณะการวางขาย อายุในการวางขายสินค้า สินค้าบางชนิด ผู้บริโภคชอบซื้อขนาดเล็ก ราคาถูก ใช้หรือรับประทานหมดในครั้งเดียว เช่น ห่อขนมขายเด็กนักเรียน

4. กระบวนการผลิตและการนำไปบรรจุได้สะดวก เสียหายน้อย รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน ผลิตได้ครั้งละมาก ๆ ช่วยประหยัดเวลา แรงงาน และลดต้นทุนการผลิต

5. มีความแข็งแรงและทนทาน

6. ใช้บรรจุภัณฑ์อย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ **เช่น**

6.1 ขนาดของบรรจุภัณฑ์ไม่ใหญ่เกินไป เพื่อความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์

6.2 ผลิตจากวัสดุที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับลักษณะของสินค้า

6.3 สามารถนำเสนอสินค้าได้อย่างชัดเจน

6.4 บรรจุภัณฑ์ทำจากวัสดุที่มีความหนา-บาง ต้องมีความเหมาะสมกับน้ำหนักและปริมาณของสินค้า

7. ส่งเสริมจรรยาบรรณและรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าตามความเป็นจริง ผู้บริโภคสามารถศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบหรือวิธีใช้ได้จากบรรจุภัณฑ์สามารถนำกลับใช้หรือการรีไซเคิล กำจัดได้ง่าย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และไม่ก่อให้เกิดมลพิษ

4. หลักการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์

ปัจจุบันโลกมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและหลายด้าน เช่น ด้านวัสดุชนิดใหม่ ๆ ด้านกรรมวิธีการผลิต ด้านการออกแบบ ด้านการพิมพ์ จึงส่งผลให้มีบรรจุภัณฑ์เกิดขึ้นมากมายหลายชนิดให้เลือกใช้ตามความเหมาะสม โดยมีวิธีการบรรจุและเครื่องบรรจุที่แตกต่างกัน ดังนั้นการตัดสินใจเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีหลักในการพิจารณาดังนี้

4.1 เลือกบรรจุภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เช่น การรักษาสภาพ รสชาติ อายุการใช้งาน ป้องกันการเสียหาย ของสินค้า รวมถึงการประยุกต์ใช้ในการตลาด ช่วยทำให้อธุรกิจเป็นที่จดจำ โดยผ่านบรรจุภัณฑ์ที่โดดเด่น

4.2 เลือกบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับหน้าที่ บรรจุภัณฑ์หรือภาชนะแต่ละชนิดส่วนใหญ่มิมีหน้าที่รักษาคุณภาพสินค้า แต่ลักษณะการทำหน้าที่หรือการนำไปใช้งานนั้นจะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า ชนิด ขนาด รวมถึงการป้องกันสินค้าในทางเทคนิค

4.3 เลือกบรรจุภัณฑ์ให้ถูกประเภทของการใช้งาน โดยมี การแบ่งประเภทการใช้งานอย่างชัดเจน อาทิ ใช้สำหรับ เพื่ออุปโภคบริโภค ตัวอย่างเช่น บรรจุภัณฑ์กระดาษ ใส่อาหารและเครื่องดื่มหรือ กล่องภาชนะเพื่อการขนส่ง เช่น พาเลทกระดาษ พาเลทพลาสติก กล่องรูปแบบ ต่าง ๆ รวมถึงผลิตภัณฑ์เยื่อกระดาษขึ้นรูป

4.4 เลือกบรรจุภัณฑ์ที่มีวัสดุในการนำมาผลิตและ ออกแบบตามที่ต้องการ ปัจจุบันผู้ประกอบการจึงนำ บรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุธรรมชาติ มาใช้ ในองค์ประกอบการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มาจาก นวัตกรรมใหม่ ๆ หากมีการค้นคว้ามาอย่างดี ก็ยิ่งทำ ให้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่ดีมีความน่าสนใจมาก ขึ้นตามไปด้วย

4.5 เลือกประเภทของบรรจุภัณฑ์ที่ดี มีความเหมาะสมกับสินค้า ประเภทสินค้า ขนาด จำนวน ปริมาณในการบรรจุ ดังนั้นควรเลือกกล่องให้ถูกประเภทและมีความเหมาะสม ประเภทอาหารควรใช้กล่องไฮบริดแบบมีหน้าต่าง เพื่อให้เห็นอาหารที่มีการจัดเรียงอย่างสวยงาม ช่วยให้ลูกค้าเห็นอาหารที่หน้าตาสวยงามน่ารับประทาน และยังเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าอีกด้วย

